

Høringsvar fra Munn- og halskreftforeningen til høring av forslag til endringer i forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram, 23.12.2024

Til Helse- og omsorgsdepartementet,

14.03.2025

Munn- og halskreftforeningen ønsker først og fremst å takke HOD for arbeidet som er lagt ned i forslaget til endring av forskrift om nasjonalt vaksinasjonsprogram, for å inkludere et «voksenvaksinasjonsprogram». Blant annet støtter vi forslaget om en utvidelse av vaksinasjonstilbudet for voksne for å innføre gratis vaksiner mot covid-19 og pneumokokksykdom som del av et slikt program.

Foreningen mener derimot det er en vesentlig mangel at forslaget ikke inkluderer et vaksinasjonstilbud for HPV, og oppfordrer på det sterkeste at dette tas med.

Dagens situasjon: Manglende vaksinasjonsdekning mot HPV

HPV-vaksine inngår i barnevaksinasjonsprogrammet som tilbys elever i 7. klasse, men ble først introdusert for jenter i 2009 og i 2018 for gutter. Et opphentingsprogram for unge kvinner opp til 26 år ble ikke introdusert før i 2016, mens et tilsvarende tilbud for unge menn har enda ikke blitt innført. Norge har derfor en stor andel uvaksinerte unge voksne med risiko for å utvikle HPV-relatert kreft, som for eksempel kreft i munn og svelg, fordi de per i dag ikke er tilstrekkelig beskyttet mot HPV-viruset. Kreftregisteret anslår her i en fagrapport fra 2023 om HPV og livmorhalskreft i Norge at ca. 30% av unge voksne kvinner (18-30 år), og så godt som alle unge voksne menn, fortsatt vil være uvaksinerte.

Vi ser med bekymring på dette, særlig i lys av dagens situasjon hvor forekomsten av HPV-relaterte krefttilfeller har økt betydelig i Norge over de siste ti årene. Blant disse er former for kreft i munn og svelg, som vi ønsker å rette oppmerksomhet mot.

HPV-relatert kreft blant unge menn og kvinner

57% av krefttilfellene i munn og svelg er HPV-relatert, og kreft i munnhule er vist å være den HPV-kreftformen som øker mest i Norge. Særlig hos menn har HPV-relatert kreft i munn og svelg økt betydelig, og flere i fagmiljøet advarer om at denne trenden vil fortsette i årene som kommer uten en målrettet satsing for å stoppe utviklingen.

Denne utviklingen kan blant annet spores til at gutter ble inkludert sent i barnevaksinasjonsprogrammet, samt at menn som har sex med menn er en særdeles utsatt gruppe som ikke drar nytte av flokkimmuniteten som vaksinedekningen blant kvinner gir. Her bør det også nevnes at menn ikke har et screeningprogram for å oppdage forstadier til kreft, slik kvinner har med livmorhalscreening, som gjør at de forblir utsatte for å utvikle HPV-relatert kreft i munn og svelg. Disse forholdene er grunn til at enkelte i fagmiljøet anslår at rundt 30,000 gutter og menn hvert år mister muligheten til å forebygge kreft.

Samtidig viser Kreftregisteret til at flere uvaksinerte kvinner i dag får påvist og behandlet forstadier til livmorhalskreft enn for ti år siden. Dette skjer til tross for at jenter og unge kvinner har en særdeles høy vaksinasjonsdekning sammenlignet internasjonalt. Når det gjelder forekomst av HPV-relatert livmorhalskreft, presterer Norge også dårligere enn andre nordiske land. Her viser tallene at HPV-forekomst og livmorhalskreft er særlig utbredt blant unge voksne i alder 18 til 30 år.

Raskere eliminering av HPV-relaterte krefttyper

Av disse grunnene stiller Munn- og halskreftforeningen seg bak anbefalingene som fremmes av Kreftregisterets fagrapport fra 2023, og oppfordrer til å innføre et *kjønnsnøytralt* tilbud om en

bredspektret HPV-vaksine for alle under 30 år som del av vaksenvaksinasjonsprogrammet. Det er dokumentert god effekt av HPV-vaksinen for personer opp til 45 år, og et slikt vaksinasjonstilbud vil spille en viktig rolle i å forebygge utviklingen av HPV-relaterte krefttilfeller i Norge.

Her ønsker vi også å fremheve den internasjonale innsatsen for å eliminere HPV-relatert livmorhalskreft globalt, der både WHO og EU har satt klare mål og fremmet strategier for å gjennomføre dette. En slik innsats vil samtidig bidra til å eliminere HPV-relaterte kreftformer i munn og svelg, som er et sentralt mål for oss.

I dag er det beregnet at man med dagens vaksinasjonsprogram og strategier vil kunne nå WHO's mål i 2039. Flere i fagmiljøet mener derimot at denne tidslinjen kan – og bør – fremskyndes med en intensivert innsats, og vi ser for oss at en innføring av HPV-vaksine i det nasjonale vaksenvaksinasjonsprogrammet vil være et viktig tiltak for å oppnå dette.

Avslutningsvis vil Munn- og halskreftforeningen nok en gang uttrykke sin støtte til etableringen av et nasjonalt vaksenvaksinasjonsprogram. Vi håper våre innspill kan bidra til å styrke denne ordningen, slik at den i enda større grad møter behovet for å forebygge HPV-relatert kreft i munn og hals. Foreningen har ingen merknader til de øvrige punktene i endringsforslagene.

Med vennlig hilsen,

Munn- og halskreftforeningen